

UDK 392.91:929.53(497.5-Draž)¹⁷
392.91:929.53(497.5-Popovac)¹⁷
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 24. 1. 2011.
Prihvaćeno: 15. 4. 2011.

Osobna imena u matičnim knjigama krštenih za naselja Draž i Popovac krajem 18. stoljeća

Dubravka Božić Bogović
Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta u Osijeku
L. Jägera 9
31000 Osijek
Hrvatska
e-mail: dubravka.bozic.bogovic@gmail.com

Na temelju antroponimijske građe sačuvane u matičnim knjigama krštenih župa Draž i Popovac za istoimena naselja za razdoblje od početka 1790. do kraja 1799. godine provedena je analiza osobnih imena na osnovi koje je utvrđen fond osobnih imena dodijeljenih djeci u spomenutim naseljima u promatranome razdoblju. Utvrđena je brojnost pojedinih muških i ženskih imena te je ustanovljeno da je u oba naselja postojao relativno oskudan imenski fond kao i da je imenska entropija općenito bila nešto izraženija kod ženskih nego kod muških imena. Proučen je utjecaj štovanja titularnih svetaca župnih crkava na dodjeljivanje imena djeci te običaji davanja imena djeci po imenu sveca ili svetece spomendan kojih se otprilike ili točno podudara s danom krštenja, zatim po imenu roditelja i krsnih kumova. Zasebno su analizirana, a zatim uspoređena osobna imena u Dražu i Popovcu te su veće razlike utvrđene samo vezane uz običaj davanja imena dječacima i djevojčicama prema imenu krsnoga kuma/kume te po pitanju zastupljenosti imena germanskoga podrijetla koja su, očekivano, češća u Popovcu katoličko stanovništvo kojega je bilo njemačkoga podrijetla.

Ključne riječi: osobno ime, matična knjiga krštenih, Draž, Popovac, južna Baranja, 18. stoljeće

Uvod

U matičnim knjigama sačuvana je bogata antroponimijska građa analiza koje omogućava istraživanje i osvjetljavanje određenih vidova društvene i kulturne povijesti te povijesti mentaliteta i svakodnevice. Davanje imena rijetko je kada bez ikakvoga značenja. Ono može ukazivati na vjersku ili nacionalnu pripadnost, može govoriti o odnosima unutar obitelji ili služiti kao sredstvo kojim se ukazuje

na šire društvene odnose, može predstavljati određenu namjeru ili želju, izražavati potrebu zaštite od nedaća i mnogo toga drugoga.¹ Matične knjige iz 18. stoljeća građa koje se odnosi na područje takozvanoga baranjskog “trokuta”, odnosno južne Baranje koja se danas nalazi u sastavu Republike Hrvatske, istraživačima prošlosti mogu biti osobito zanimljive jer čuvaju građu različitih etničkih i vjerskih zajednica koje su živjele jedna uz drugu na ovome relativno malenome prostoru. Pripadnici hrvatske, mađarske, njemačke i srpske narodnosne skupine te u manjemu broju Židovi i Romi, odnosno katolici, kalvini i pravoslavni te poneki luteran, živjeli su u naseljima od kojih su neka bila etnički i vjerski homogena dok su druga obuhvaćala stanovništvo dviju ili više etničkih i/ili vjerskih skupina.² Na spomenutu su složenost utjecala povijesna zbivanja koja su od kraja 17. stoljeća donijela ne samo važne političke, društvene i gospodarske nego i demografske promjene.³ Na složenost strukture stanovništva utjecaj su također imale i epidemije te gospodarska i uz nju vezana populacijska politika naseljavanja (osobito njemačkoga stanovništva), koju su vodila vlastelinstva Belje i Darda u sastavu kojih se nalazilo cjelokupno područje južne Baranje.⁴

Ovaj je rad usmjeren na raščlambu i usporedbu osobnih imena stanovnika naselja Draž i Popovac koja su zabilježena u matičnim knjigama krštenih istoimenih župa krajem 18. stoljeća.⁵ Razdoblje prosvijećenoga apsolutizma druge polovice 18. stoljeća u južnoj je Baranji bilo obilježeno stabilizacijom prilika, jačanjem gospodarstava beljskoga i darđanskoga vlastelinstva te povećanjem broja stanovnika.⁶ Ove su se okolnosti, posebice povećanje broja vjernika, uz nastojanja na raci-

¹ Mate Šimundić u uvodnome dijelu svojega *Rječnika osobnih imena* napisao je: “Nadijevanjem se imena najčešće što željelo, kanilo, namjeravalo; opstojao je uzrok ili svrha što je djetetu izabrano ono i onakvo ime. Motivacija je toliko široka da se njezin krug gotovo ne da zatvoriti.” Mate Šimundić, *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1988., VII.

² O vjerskoj strukturi stanovništva južne Baranje vidi više u: Dubravka Božić Bogović, *Katolička crkva u južnoj Baranji u 18. stoljeću - iz zapisa kanonskih vizitacija*. Beli Manastir: Ogranak Matice hrvatske u Belom Manastiru - Centar za kulturu Grada Belog Manastira, 2009., 34 - 48.

³ Prvenstveno se to odnosi na zbivanja vezana uz Bečki rat (1683. - 1699.) i njegovu glavnu posljedicu oslobođenja promatranoga područja od osmanske vlasti, ali i na Rákóczijev ustanak (1703. - 1711.).

⁴ O demografskim prilikama u Baranji u 18. i 19. stoljeću više u: György Timár, “Demografska povijest Baranje do 1910. godine” u: *Zbornik radova Tri stoljeća “Belja”*, Osijek: JAZU - Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986., 40 - 64.

⁵ Južna Baranja, a time i obje spomenute župe, nalazila se u sastavu Pečuške biskupije sve do 1918. godine kada je *de facto* potpala pod upravu bosansko-đakovačkoga i srijemskoga biskupa, koji je 1923. godine bio imenovan apostolskim administratorom ovih krajeva. Spomenuta područja su i *de iure* pripala Bosansko-đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji 1973. godine. *Kanonske vizitacije - Baranja (1729. - 1810.)*, uredio i preveo Stjepan Sršan, Osijek: Državni arhiv u Osijeku - Biskupija Đakovačka i Srijemska, 2003., IX. Više o granicama Pečuške biskupije u 18. stoljeću u: Robert Skenderović, “Uspostava granica Pečuške biskupije u Slavoniji tijekom prve polovice 18. stoljeća”, *Scrinia Slavonica, Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskoga instituta za povijest* 9 (2009): 407 - 429.

⁶ O vlastelinstvima Belje i Darda u 18. i 19. stoljeću više u: Igor Karaman, “Ekonomsko-socijalni sastav seljaštva i seoskih naselja na kasnofeudalnim vlastelinstvima baranjskog trokuta u: *Zbornik radova Tri stoljeća “Belja”*, Osijek: JAZU - Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986., 181 - 194. Isti, “Osnovna obilježja

onalizaciji crkveno-administrativne organizacije u duhu jozefinističkih reformi, odrazile i na upravno-teritorijalnu župnu strukturu te su upravo potkraj stoljeća, odnosno 1789. godine, Draž i Popovac bili uzdignuti na rang župa.⁷ Popovac je imao filijale Podolje, Branjina i Sarok (Sarok je u današnjoj Mađarskoj.), a Draž je kao filijalu dobio Gajić.⁸

Vremenska podudarnost uzdizanja na rang župa jedan je od razloga zbog kojih su za analizu odabrana upravo ova naselja, a time je određen i vremenski okvir rada. Osim toga, oba su naselja smještena u sjevernome dijelu baranjskoga “trokuta”, nalazila su se u sastavu beljskoga vlastelinstva, a usporediva su i po broju stanovnika. Za analizu je također povoljna činjenica da su katoličke zajednice u oba naselja bile etnički homogene jer je u Dražu u promatranome razdoblju živjelo gotovo isključivo hrvatsko katoličko stanovništvo, a u Popovcu njemačko katoličko stanovništvo, što može olakšati uvid u moguće razlike uzrokovane etničkim čimbenicima. Stoga ovaj rad predstavlja početno nastojanje i poticaj za daljnja komparativna istraživanja antroponimijske građe sačuvane u južno-baranjskim matičnim knjigama svih njezinih vjerskih zajednica i narodnosnih skupina. Matične knjige (krštenih, vjenčanih i umrlih) katolika iz 18. stoljeća, ali i matične knjige pravoslavnih i kalvina u južnoj Baranji većinom su sačuvane te su u dobrome stanju, ali su ih pravoslavna i kalvinska vjerska zajednica uglavnom počele voditi tek u posljednjim desetljećima 18. stoljeća i/ili početkom 19. stoljeća.⁹ U radu su korištene samo matične knjige krštenih, dok su one vjenčanih i umrlih izostavljene jer je osnovna namjera analizirati osobna imena vezana uz dodjeljivanje imena djeci, a ne ukupni imenski fond u promatranome razdoblju.

Različiti povijesni izvori - od prvih popisa nakon oslobođenja od osmanske vlasti - Draž navode kao mjesto naseljeno isključivo katoličkim hrvatskim stanovništvom.¹⁰ Godine 1713., prema podacima iz *Conscriptio* Baranje, u Dražu je bilo

imanja Belje i Darda u sastavu kasnofeudalnih/kapitalističkih zemljoposjeda na baranjsko-slavonskom tlu do 1918. godine” u: *Zbornik radova Tri stoljeća “Belja”*, Osijek: JAZU - Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986., 77 - 92; Magdolina Kiss, “Život kmetova na veleposjedima u Baranji između Dunava i Drave od 1700. do 1848. godine” u: *Zbornik radova Tri stoljeća “Belja”*, Osijek: JAZU - Zavod za znanstveni rad Osijek, 1986., 195 - 211.

⁷ Draž je tijekom 18. stoljeća već bio župno središte, odnosno, sve do spomenute 1789. godine sjedište župe selilo se iz Topolja u Draž i obratno pa se stoga ponegdje u literaturi može naći i dvojni naziv župe Draž - Topolje. I Draž i Popovac su 1789. godine postali kraljevskim župama, što znači da beljsko vlastelinstvo nije nad njima preuzelo patronat. Više o tome u: Josip Brüstzle, *Povijesti katoličkih župa u istočnom dijelu Hrvatske do 1880. godine*. Osijek: Državi arhiv u Osijeku, 1994., 46 - 48, 52, 124; Božić Bogović, *Katolička crkva*, 29 - 30; *Kanonske vizitacije*, 11, 13, 35 i 37.

⁸ Antun Jarm, *Biskupija Đakovačka ili Bosanska i Srijemska - Šematizam 1999./2000.* Đakovo: Biskupija đakovačka ili bosanska i srijemska, 2000., 222; *Kanonske vizitacije*, 261, 265, 175.

⁹ Matične se knjige čuvaju u Državnome arhivu u Osijeku (dalje: DAOs) u *Zbirci matičnih knjiga* (dalje: HR-DAOs-500). Više o matičnim knjigama u Državnome arhivu u Osijeku vidi u: Stjepan Sršan, “Matične knjige za područje Historijskog arhiva u Osijeku”, *Arhivski vjesnik* 30 (1987): 89 - 102.

¹⁰ U kanonskim se vizitacijama stanovništvo Draža naziva “iliričkim” (ili onim koje govori “iliričkim” jezikom) katoličke vjeroispovijesti. (Uopće, oznaka “ilirička narodnost” koristila se u izvorima za sta-

svega četrnaest obitelji. Kanonska vizitacija iz 1738. godine zabilježila je 459 duša sposobnih za ispovijed i 400 djece, ona iz 1757. godine 1024 duše, a 1782. godine (prema podacima vizitatora) bilo je 810 duša sposobnih za ispovijed i 316 djece. Tek je prilikom pastirskoga pohoda 1782. godine bilo utvrđeno da su u Dražu živjeli i pravoslavni vjernici - odnosno "pripadnici grčkoga nesjedinjenog obreda" - kojih je, međutim, bilo svega jedanaest duša. Popis kotara Branjin vrh, koji je bio proveden 1785. godine, zabilježio je da su stanovnici Draža Hrvati, "koje nazivaju Šokci (Sokaczones)" te da u jednoj kući stanuju dvije, tri, četiri i više obitelji, a prema podacima iz službenoga popisa iz 1787. godine u Dražu je bio 1251 stanovnik.¹¹

Beljsko je vlastelinstvo započelo s planskim naseljavanjem Nijemaca krajem drugoga desetljeća 18. stoljeća, a taj je prvi val naseljavanja, koje se odvijalo u većim ili manjim skupinama, trajao do kraja tridesetih godina istoga stoljeća. Novi val planskoga naseljavanja Nijemaca započeo je 1750. godine i upravo su tada Nijemci došli i u Popovac gdje su se nastanili uz tamošnje pravoslavno srpsko stanovništvo. Naime, G. Timár je prema podacima iz "Conscriptio Rascianorum" iz 1713. godine među pravoslavna srpska sela svrstao Popovac u kojemu je 1711. godine bilo šest, 1712. godine trideset i dvije, a 1713. godine dvadeset i dvije obitelji. Budući da do sredine 18. stoljeća nije imao katoličkoga stanovništva, Popovac se, kao filijala Luča, prvi puta u zapisima kanonskih vizitacija spominje 1757. godine kada je u njemu bilo 255 duša njemačke narodnosti. Sljedeći je pastirski pohod bio obavljen 1782. godine kada je Popovac bio filijala Branjina vrha te je u njemu bilo 556 duša sposobnih za ispovijed i 235 djece. Svi su katolici bili njemačke narodnosti, a zabilježeno je da je u mjestu živjelo i sedamdeset obitelji "iliričkoga naroda grčkoga nesjedinjenog obreda". Popis kotara Branjin vrh iz 1785. godine zabilježio je da je u Popovcu bio 721 njemački stanovnik katoličke vjeroispovijesti te 504 duše pripadnika "iliričke narodnosti grčkoga nesjedinjenog obreda". Za njemačko je stanovništvo ovim popisom bilo utvrđeno da u jednoj kući uglavnom stanuje samo jedna obitelj¹²

Župnici i u Dražu i u Popovcu od samoga su osnutka svojih župa matične knjige vodili redovito. U Državnome arhivu u Osijeku čuvaju se matične knjige krštenih (1789. - 1821.), vjenčanih (1789. - 1840.) i umrlih (1789. - 1834.) župe Draž te

novništvo koje nije bilo njemačke ili mađarske narodnosti, a koje se međusobno razlikovalo s obzirom na pripadnost katoličkoj ili pravoslavnoj vjerskoj zajednici.) György Timár na osnovi *Conscriptio* Baranje iz 1713. godine draške stanovnike svrstava u stanovništvo katoličkih južnoslavenskih naselja, dok popis kotara Branjin vrh 1785. godine bilježi da su stanovnici Draža "Croatae". Budući da se radi o stanovništvu koje je pripadalo hrvatskoj narodnosnoj skupini, bez obzira na nazive koje su popisivači i vizitatori koristili, u ovome će se radu koristiti hrvatska narodnosna oznaka. Vidi: Timár, "Demografska povijest Baranje...", 46.; *Kanonske vizitacije*, 103; Stjepan Sršan, *Baranja 1785. godine*. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 1999., 119.

¹¹ Timár, "Demografska povijest Baranje...", 46, 58; *Kanonske vizitacije*, 37, 69, 71, 103.; Sršan, *Baranja*, 117, 119.

¹² Timár, "Demografska povijest Baranje...", 46, 58; *Kanonske vizitacije*, 65, 207.; Sršan, *Baranja*, 77.

matične knjige krštenih (1789. - 1831.), vjenčanih (1789. - 1840.) i umrlih (1789. - 1836.) župe Popovac.¹³ Sve su spomenute knjige pisane latinskim jezikom, u dobrome su stanju, rukopisi su najvećim dijelom lako čitljivi, a zapisi potpuni i kontinuirani. U promatranome razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine u matičnim knjigama krštenih župa Draž i Popovac nema prekida u zapisima, a tek je poneki zapis djelomice nečitljiv zbog oštećenja ili manjkav pri čemu se uglavnom radi o tome da župnik nije zabilježio ime kumova ili pak mjesto iz kojega je krštenik.¹⁴

Muška osobna imena - Draž

U promatranome desetogodišnjem razdoblju u Matičnoj knjizi krštenih župe Draž za istoimeno se naselje nalaze ukupno 794 zapisa, od čega se 403 zapisa odnose na mušku djecu, što je oko 51 posto krštene djece. Sva su imena zapisana u latinskome obliku, a zastupljena su na sljedeći način: u trideset i dva slučaja Paulus (7,94 %), trideset puta pojavljuje se Joannes (7,44 %), Mathias, Josephus i Nicolaus svaki po dvadeset i devet puta (Svako je ime zastupljeno sa 7,20 %), dvadeset i sedam puta Philippus (6,70 %), Jacobus i Stephanus zastupljeni su svaki u dvadeset i tri slučaja (Svako ime s po 5,71 %.), dvadeset i dva puta Marjanus (5,46 %), petnaest puta Thadaeus (3,72 %), Simon trinaest puta (3,23 %), Antonius i Martinus zastupljeni su svaki u dvanaest slučajeva (što je za svako ime udio od 2,98 %), u deset slučajeva Marcus (2,48 %), Adamus i Andreas svaki se pojavljuju po devet puta (Zastupljenost svakoga imena je 2,23 %), Petrus i Thomas svaki po osam puta (što je za svako ime zastupljenost od 1,99 %), po sedam puta pojavljuju se Lucas i Michael (Zastupljenost svakoga od ova dva imena je 1,74 %.), u šest se slučajeva javlja Georgius (1,49 %), u po pet slučajeva Emericus i Franciscus (Za svako ime zastupljenost je 1,24 %.), po tri puta javljaju se Aloysius, Blasius, Cosmas, David, Ignatius i Natalis (Zastupljenost svakoga od imena je 0,74 %.), Augustinus, Bonus, Matheus i Vitalis po dva puta (što je zastupljenost od 0,50 %), a jedanput se javljaju "Damnjanus",¹⁵ Elias, Gregorius, Hieronimus, Ladislaus, Vincentius te Jacobus Franciscus¹⁶ kao jedini slučaj davanja dva imena (što je za svako ime zastupljenost od 0,25 %).¹⁷

¹³ DAOs, HR-DAOS-500, 261R, 266V, 267M, 699R, 704V, 705M.

¹⁴ Ovakvi su slučajevi zaista rijetki. Primjerice, samo su četiri zapisa za mjesto Draž u kojima nije zabilježeno mjesto iz kojega je krštenik, dok u zapisima za mjesto Popovac takvih propusta uopće nema. DAOs, HR-DAOS-500, 261R, 699R.

¹⁵ Ovdje je moguće da se radi o župnikovoj nenamjernoj pogrešci pri upisivanju imena jer se ovo ime uobičajeno nalazi u obliku Damjanus.

¹⁶ U slučajevima kada su djeci pri krštenju davana dva imena - radi pojednostavljanja postupka statističke obrade - ova su imena tretirana posebno kao dvojno ime. Takvi su slučajevi rijetki i jednostavnim uvidom u tablični prikaz na kraju rada može se vidjeti o kojim se imenima radi i kakva je općenito njihova učestalost u imenskome fondu matične knjige krštenih u promatranome razdoblju.

¹⁷ Zbog zaokruživanja zbroj niza navedenih postotaka iznosi 100,03 posto jer su rezultati zaokruživani

Kao što je za katolike od Tridentskoga koncila (1545. - 1563.) i bilo obvezno, sva su navedena imena kršćanske provenijencije. Uglavnom se radi o novozavjetnim ili starozavjetnim imenima koja imaju latinsko, grčko ili hebrejsko podrijetlo, a tek je jedno ime slavensko (Ladislav), dok je jedno germanskoga podrijetla (Emerik).¹⁸ S obzirom da su sva imena u matičnoj knjizi zapisana tada službenim latinskim jezikom, ne može se doći do njihove moguće uporabne inačice. Međutim, budući da se iz drugih povijesnih izvora zna da je katoličko stanovništvo Draža bilo hrvatsko, može se pretpostaviti da bi i za njega mogla važiti tvrdnja koju je iznio Petar Šimunović, odnosno da su među Hrvatima bile znatno raširene hipokorističke tvorbe kršćanskih imena koja su u maticama bila zapisivana u temeljnome (stilistički neutralnome) službenom imenskom liku te da je od kraja 18. stoljeća hrvatsko pučanstvo iznova koristilo narodna imena kao prijevođe svetačkih imena.¹⁹ Imenska entropija vezana uz relativno oskudan kršćanski imenski izbor također može ići u prilog ovoj pretpostavci jer je zacijelo otežavala antroponimijsku komunikaciju s obzirom da je više, odnosno mnogo, osoba nosilo isto ime. Ovome se problemu u svakodnevnoj uporabi donekle moglo doiskočiti korištenjem hiperkoristika ili deminutiva službenoga kršćanskog osobnog imena.²⁰

U Matičnoj knjizi krštenih za mjesto Draž u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine ukupno je zabilježeno trideset i devet različitih muških osobnih imena te jedan slučaj davanja dva imena (Jakov Franjo). Oba najčešća imena - Pavao i Ivan - imena su apostola. Općenito, od onih imena koja su češće bila dodjeljivana dječacima (Ona koja se javljaju po deset ili više puta.) polovica je imena apostola, ali je među evanđelistima samo Ivan uživao veliku popularnost, dok su imena preostale trojice evanđelista (Matej, Marko i Luka) bila znatno rjeđe zastupljena. Spomenuta dva najčešća imena ukupno se pojavljuju šezdeset i dva puta, što je 15,38 posto svih zapisanih imena. Šest najčešćih muških imena (Pavao, Ivan, Matija, Josip, Nikola i Filip), od kojih se svako javlja po više od dva deset i pet puta, čine 43,67 posto svih muških osobnih imena. S druge strane, čak

prema statističkome pravilu zaokruživanja na drugu decimalu. Isto načelo primijenjeno je i pri drugim izračunima postotaka u ovome radu.

¹⁸ Šimundić, *Rječnik*, 103, 187, 369; Antun Jarm, *Imena i imendani - obiteljski imenar*. Zadar: Hrvatski institut za liturgijski pastoral, 1996., 84, 70. Iako je ime Emerik germanskoga podrijetla, odnosno izvedenica od njemačkoga oblika Emmerich, a u hrvatskom se jeziku obično prevodi kao Mirko, moguće je da se u ovome slučaju radi o ugarskome utjecaju. (Sv. Emerik bio je sin ugarskoga kralja Stjepana I.) Međutim, s obzirom da je ime u matičnoj knjizi krštenih zapisano u latinskome obliku Emericus i ne može se utvrditi njegova uporabna inačica, nijednu pretpostavku nije moguće potkrijepiti podacima iz dostupnih izvora.

¹⁹ Petar Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga, 2009., 147, 148.

²⁰ Potvrdu ovih pretpostavki trebalo bi pokušati pronaći u drugim vrstama izvora koji bi mogli čuvati oblike osobnih imena u svakodnevnoj uporabi, što, međutim, premašuje okvire ovoga rada. O raširenoj pojavi imenske entropije više vidi u: Šimunović, *Uvod*, 161 - 162.

je sedam imena zabilježeno svega jedanput, a još četiri imena samo dvaput, što je nešto preko četvrtine svih imena koja se pojavljuju. Svi ovi podaci jasno upućuju na ranije spomenutu imensku entropiju.²¹ Šest najučestalijih imena svoju su popularnost podjednako zadržali tijekom cijeloga promatranog razdoblja, osim što se imena Nikola i Filip ne pojavljuju nijednom tijekom 1795. godine. Slično se može utvrditi i za sva ona imena koja se pojavljuju dovoljno puta da bi uopće imalo smisla pratiti možebitne promjene u njihovoj popularnosti. Iznimka je ime Martin, koje je postalo uobičajeno tek od 1794. godine. (Ranije se pojavljuje u svega dva slučaja 1790. godine.)

Mogućnost razmatranja davanja imena prema mjesnome svecu zaštitniku u Dražu ograničena je zbog osobitih okolnosti vezanih uz nepostojanje mjesne crkve odnosno filijalne ili župne crkve.²² Iako je bio jedno od najmnogoljudnijih katoličkih naselja u južnoj Baranji, a te je 1738. godine bio popisano kao sjedište župe, Draž je tada imao samo drvenu kapelicu Sv. Jurja. Vizitator je 1757. godine zabilježio Draž kao mjesto bez crkve jer crkva, koja je izgorjela od udara groma, više nije bila obnovljena, a u međuvremenu je bio razoren i župni dom. Godine 1782. godine prilike su bile još teže jer u Dražu nije bilo ni kapelice ni crkve ni groblja. Ni 1810. godine po tome se pitanju nije ništa promijenilo jer je u Dražu, koji je sada bio kraljevska župa, umjesto crkve vjernicima je služila jedna župnikova napuštena soba koja je bila u vrlo jadnome i ruševnome stanju, a mogla je primiti tek manji broj ljudi.²³ Stoga ne treba čuditi da je u Dražu Juraj bilo jedno od manje popularnih imena, koje se u promatranome razdoblju javlja svega šest puta. Budući da je Draž u većemu dijelu 18. stoljeća bio filijala župe Topolje, može se razmotriti i mogućnost da su njegovi mještani veću naklonost pokazivali prema svecu kojemu je bila posvećena topoljska župna crkva, koja se, ujedno, svojim izgledom, veličinom i opremom isticala među crkvama u ostalim južnobaranjskim naseljima.²⁴ Topoljska je crkva u promatranome razdoblju bila posvećena Sv. Petru apostolu, ali Petar nije bilo ime koje su Dražani često davali svojoj muškoj djeci. (Javlja se svega osam puta.)²⁵ Što se tiče običaja da se djeci daju imena onih svetaca spomendan kojih se otprilike ili točno slavi na sam dan krštenja, može se

²¹ Čini se da se radi o pojavi relativno općega karaktera. Primjerice, Petar Šimunović navodi podatke za Dubrovnik i okolice te tvrdi da je u 17. stoljeću manje od polovice stanovništva dubrovačke okolice nosilo samo pet različitih imena, a da se sav kršćanski repertoar muških imena u 18. stoljeću sveo na svega četrdesetak imena. Šimunović, *Uvod*, 161.

²² O promjeni statusa mjesta Draž iz filijale u župnu maticu i obratno tijekom 18. stoljeća bilo je već riječi u ovome radu.

²³ *Kanonske vizitacije*, 37, 69, 103 i 273; Božić Bogović, *Katolička crkva*, 56.

²⁴ Anđela Horvat - Radmila Matejčić - Kruno Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1982., 35; Božić Bogović, *Katolička crkva*, 53 - 54.

²⁵ Ranije je ova crkva bila posvećena Sv. Petru i Pavlu, a upravo je Pavao najčešće muško ime u Dražu zabilježeno u matičnoj knjizi krštenih u promatranom razdoblju. Međutim, bilo kakvo čvrsto kauzalno povezivanje ovih dviju činjenica bilo bi ishitreno i neutemeljeno na činjenicama dostupnima u analiziranoj građi.

utvrditi da nije zamijećena statistički važnija podudarnost između imena dodijeljenih dječacima i svetačkih spomendana. Stoga se ovaj običaj ne može smatrati raširenim iako je u slučaju nekoliko imena ova podudarnost potpuna. U pravilu se radi o imenima koja su vrlo rijetko zastupljena pa su tako obojica Augustina krštena na spomendan ovoga sveca (28. kolovoza), dan krštenja jedinoga Jeronima također je bio na spomendan istoimenoga sveca (30. rujna), dok su sva tri Blaža krštena sa svega par dana razlike u odnosu na svetački spomendan. (Spomendan Sv. Blaža je 3. veljače.)

U samo sedamnaest slučajeva zabilježeno je da su dječaci dobili ime po svojim očevima pa se može ustvrditi da ovakav način odabiranja imena nije bio uobičajen iako se ne može izostaviti mogućnost da su roditelji sinovima nadijevali ime po nekome od starijih predaka ili drugih rođaka.²⁶ Prema imenu krsnoga kuma dječacima je bilo dodijeljeno ime u pedeset slučajeva, što znači da je ovaj običaj među stanovnicima Draža bio nešto rašireniji, ali ipak ne osobito čest.

Ženska osobna imena - Draž

Od 794 zapisa upisanih u Matičnu knjigu krštenih župe Draž koji se odnose na istoimeno naselje u promatranome desetogodišnjem razdoblju 391 zapis odnosi se na ženska imena (što je oko 49 posto). Imena su zapisana u latinskome obliku, a prema učestalosti zastupljena su na sljedeći način: najčešće je ime Catharina, koje se pojavljuje četrdeset i devet puta (12,53 %), Maria je zabilježena u četrdeset i šest slučajeva (11,76 %), Eva četrdeset i jedan put (10,49 %), Magdalena i Martha zastupljene su svaka po trideset i sedam puta (Svako je ime zastupljeno s po 9,46 %), Anna se pojavljuje u trideset i pet slučajeva (8,95 %), Anastasia dvadeset i tri puta (5,88 %), dvadeset se puta pojavljuje Helena (5,12 %), Clara devetnaest puta (4,86 %), Juliana dvanaest puta (3,07 %), jedanaest je puta zabilježena Agatha (2,81 %), Francisca deset puta (2,56 %), Agnes devet puta (2,30 %), Christina sedam puta (1,79 %), Caecilia i Rosalia zabilježene su svaka po šest puta (što je za svako ime zastupljenost od 1,53 %), Theresia se pojavljuje pet puta (1,28 %), Ursula tri puta (0,77 %), a po dva puta zabilježene su Dominica, Josepha i Veronica (Svako je ime zastupljeno s 0,51 %), dok se u jednome slučaju pojavljuju Antonia, Apolonia, Barbara, Elisabeth, Lucia i Regina (što je za svako ime zastupljenost od 0,26 %). U tri su slučaja djevojčicama dana dva imena, a u sva se tri slučaja radi o dvojnome imenu Anna Maria (0,77 %). Općenito, djevojčicama su se ova dva imena dodjeljivala čak i u sredinama gdje nije bilo uobičajeno djeci davati dva imena, a ona su ponegdje pri zapisivanju bila povezana crticom (Anna-Maria), što uobičajeno izražava namjeru da se naglasi povezanost i ujedno ravnopravnost

²⁶ Za provjeru ove mogućnosti bilo bi potrebno napraviti sustavnu genealošku analizu, što prelazi ciljeve ovoga rada.

oba imena.²⁷ Ime Theresia u matičnoj se knjizi pojavljuje i u obliku Teresia, dok se ime Rosalia pojavljuje i u svojemu pokraćenome obliku Rosa.

Imena koja su stanovnici Draža davali svojoj ženskoj djeci, kao i u slučaju muških imena, kršćanske su provenijencije (imena svetica i mučenica). Također, kao i muška, ženska su imena u matičnoj knjizi krštenih zapisana latinskim jezikom pa i za njih vrijede iste pretpostavke po pitanju njihove moguće uporabne inačice, koje su ranije iznesene za muška imena. Kod ženskih imena pojava imenske entropije još je izraženija u odnosu na istu pojavu kod muških imena jer je zabilježeno svega dvadeset i sedam različitih imena te slučaj dodjeljivanja dva imena u jednoj te istoj kombinaciji u tri slučaja. Tri najčešća ženska imena, koja se javljaju u više od po četrdeset slučajeva, jesu Katarina, Marija i Eva, koje zajedno čine 34,78 posto svih ženskih imena, a šest najčešćih imena (Katarina, Marija, Eva, Magdalena, Marta i Ana), od kojih se svako pojavljuje po trideset i pet ili više puta, čine čak 62,66 posto svih ženskih imena.²⁸ Ovdje treba imati u vidu i tri spomenuta slučaja dodjeljivanja imena Ana Marija jer oba ova imena ulaze u skupinu šest najzastupljenijih ženskih imena. Također, šest se imena pojavljuje samo jedanput, a još tri imena po dvaput, što je gotovo trećina imenskoga fonda te na svoj način svjedoči o nešto većoj izraženosti imenske entropije ženskih imena u odnosu na muška. Najučestalija ženska imena, kao i muška, uglavnom su ravnomjerno zadržala svoju popularnost tijekom promatranoga razdoblja, osim što se za neka od tih imena (Katarina, Eva, Marta i Anastazija) može primijetiti da su tijekom 1799. godine zabilježena samo jedanput, što označava određeni pad popularnosti.

Po pitanju običaja da se djevojčicama daju imena svetica i mučenica spomendan kojih se točno ili otprilike točno podudara s danom krštenja, analiza je pokazala da nema statistički važnije podudarnosti koja bi omogućila iznošenje čvrstih zaključaka. Iznimno, za imena Barbara i Lucija, a svaka se pojavljuje samo jedanput, datumi krštenja točno se podudaraju sa spomendanima istoimenih svetica (4. i 13. prosinca). Opisani trendovi slični su onima koji prate i muška imena, a sličnost se može ustvrditi i po pitanju davanja imena djevojčicama prema majci, što je zabilježeno u svega dvanaest slučajeva te se može smatrati rijetkim iako se i ovdje otvaraju pitanja o mogućemu davanju imena po precima ili rođacima. Nešto je rašireniji bio običaj davanja imena djevojčicama prema imenu kume, ali je i on zabilježen u svega sedamdeset i pet puta te se ne može smatrati dominantno raširenim iako je kod ženske djece bio nešto češći nego kod muške. Ovdje se može spomenuti da su imena Apolonija i Regina, od kojih se svako pojavljuje samo jedanput te su općenito rijetka u matičnim knjigama krštenih južnobaranskih župa, djevojčice dijelile sa svojim krsnim kumama.

²⁷ Primjerice, takvih je slučajeva bilo u Matičnoj knjizi krštenih župe Luč. - DAOs, HR-DAOS-500, 417R.

²⁸ Slične je pojave u Dubrovniku i okolici opisao Petar Šimunović navodeći da je u 18. stoljeću sav kršćanski repertoar bio reduciran na dvadesetak ženskih imena te da je u 17. stoljeću preko šezdeset posto ženskoga pučanstva nosilo samo pet različitih imena. Šimunović, *Uvod*, 161.

Muška osobna imena - Popovac

U Matičnoj knjizi krštenih župe Popovac za istoimeno naselje u promatranome desetogodišnjem razdoblju nalazi se ukupno 633 zapisa, od čega se 332 zapisa odnose na mušku djecu (oko 52 posto). Svi podaci, pa tako i osobna imena krštenika, u matične su knjige bili upisivani tada službenim latinskim jezikom. Muška osobna imena zastupljena su na sljedeći način: u pedeset i sedam slučajeva Joannes (17,11 %), četrdeset i sedam puta Josephus (14,16 %), dvadeset i šest puta Georgius (7,83 %), Nicolaus se pojavljuje dvadeset puta (6,02 %), Fridericus i Michael svako po devetnaest puta (Udio svakoga imena je 5,72 %.), Jacobus se pojavljuje u osamnaest slučajeva (5,42 %), Henricus jedanaest puta (3,31 %), Antonius deset puta (3,01 %), devet puta zabilježen je Andreas (2,71 %), Adamus, Martinus i Petrus svako po osam puta (Svako ime zastupljeno je s po 2,41 %.), Franciscus se pojavljuje sedam puta (2,11 %), Valentinus šest puta (1,81 %), u po pet slučajeva zabilježeni su Casparus, Conradus i Gregorius (Udio od po 1,51 % za svako ime.), Bartholomeus je zabilježen četiri puta (1,20 %), Mathias, Melchior, Paulus i Philipus po tri puta (Udio od po 0,90 % za svako ime.), Benedictus dvaput, a u jednome se slučaju pojavljuju Balthazar, Ciriacus, Gallus, Leopoldus, Marcus, Norbertus, Sebastianus i Simon (udio od po 0,30 %). Davanje dva imena zabilježeno je u ukupno osamnaest slučajeva, a u pitanju su tri imenske kombinacije: Joannes Georgius pojavljuje se u šesnaest slučajeva (4,82 %), dok se Franciscus Seraphinus i Petrus Josephus javljaju jedanput (udio od po 0,30 %). Ime Henricus ponekad se pojavljuje i u svojoj inačici Henericus.

Navedena su imena kršćanske provenijencije, a većinom se radi o manje ili više uobičajenim odnosno raširenim novozavjetnim ili starozavjetnim imenima koja imaju latinsko, grčko ili hebrejsko podrijetlo. Međutim, može se uočiti relativno velik udio imena germanskoga podrijetla (Fridrik, Henrik, Konrad, Leopold i Norbert)²⁹, što je razumljivo s obzirom da je Popovac bio naseljen Nijemcima. Spomenuta imena pojavljuju se ukupno trideset i sedam puta (11,14 posto). Budući da su sva imena u matičnoj knjizi zapisana u svojoj latinskoj inačici, za njih vrijede iste primjedbe vezane uz utvrđivanje njihove uporabne inačice kao i za imena hrvatskoga stanovništva Draža.

Ukupno su u promatranome razdoblju zabilježena trideset i tri različita muška imena. Daleko je najučestalije ime Ivan, a ono (zajedno s imenom Josip koje je drugo po učestalosti) čini čak 31,33 posto svih zapisa muških osobnih imena. Ako se tome pridruže Juraj i Nikola kao dva imena koja slijede po učestalosti, dolazi se do podatka da je 45,18 posto svih dječaka dobilo jedno od samo četiri najpopularnija imena. Ovdje valja uzeti u obzir da se u šesnaest slučajeva kada su dječacima dodijeljena dva imena (Ivan Juraj) također radi o dva imena koja ulaze u skupinu četiri najučestalija te se u tome slučaju udio četiri najzastupljenija

²⁹ Šimundić, *Rječnik*, 119, 139, 177, 191, 256; Jarm, *Imena i imendan*, 85, 49, 73, 88.

imena penje na čak pedeset posto. Također, čak je osam imena zabilježeno samo jedanput, a ako se tu pribroje i dva slučaja dodjeljivanja dva imena koja su također zabilježena samo jedanput, utvrđuje se da je preko četvrtine svih pojedinih imena bilo dodijeljeno samo jedanput, što - uz prethodno navedene činjenice - svjedoči o izraženoj imenskoj entropiji. Ivan, najučestalije muško ime, svoju je popularnost ravnomjerno zadržalo tijekom cijeloga promatranog razdoblja, a ista se tvrdnja može, uz manja odstupanja, primijeniti i za preostala najpopularnija muška imena. Naime, ime Josip nije dodijeljeno nijednome dječaku tijekom 1790. godine. Juraj nije zabilježen nijednom 1790., 1792. i 1793. godine, a Nikola 1992. godine, dok se Ivan Juraj više ne pojavljuje u zapisima nakon 1796. godine. Tijekom pastirskoga pohoda 1782. godine vizitator je zabilježio da u Popovcu postoji nova crkva, sagrađena pet godina ranije, posvećena Sv. Josipu.³⁰ S obzirom na činjenicu da je Josip drugo po učestalosti muško ime, može se zaključiti da su se Popovčani rado i često odlučivali da svojim sinovima daju ime po titularnome svecu mjesne odnosno župne crkve. Međutim, davanje imena dječacima onih svetaca spomendan kojih se točno ili otprilike podudara s danom krštenja vrlo je rijetko, čak i rjeđe od također slabo raširenoga običaja davanja imena po ocu. S druge strane, bilo je uobičajeno da se dječacima dodijeli ime prema krsnome kumu te se od toga odstupilo svega pedeset i sedam puta, što znači da je 82,83 posto dječaka dijelilo isto ime sa svojim krsnim kumom. Izbor da se sinu i/ili kćeri ne dodijeli ime prema kumu/kumi³¹ u pojedinim se obiteljima ponavljao. (Takvih je obitelji u promatranome razdoblju bilo trinaest.)³² Odstupanje od običaja davanja imena djetetu prema imenu krsnoga kuma ili kume postalo je nešto učestalije od 1794. godine do kraja promatranoga razdoblja nego je to bilo u prvih nekoliko godina.

³⁰ *Kanonske vizitacije*, 203.

³¹ Iz dostupnih izvora nije moguće donijeti čvrste zaključke o motivaciji za ovakav odabir jer među djecom koja nisu dobila ime prema krsnome kumu ili kumi nije statistički važan udio onih koji su dobili ime prema ocu/majci ili svecu/svetici spomendan kojih se točno ili otprilike podudara s danom krštenja. Tek je nešto veći broj onih koji su dobili ime Josip (njih osamnaest odnosno gotovo trećina svih dječaka koji nisu dobili ime po krsnome kumu, a među njima su samo četvorica kojima se i otac zove Josip), što je ime mjesnoga titularnog sveca.

³² Tako su odlučili Adam i Ana Marija Prunner (odnosno Bruner) za svoje sinove rođene 1796. i 1798. godine, Antun i Eva Pepl za sina rođenoga 1792. te kćer rođenu 1794. godine, Bartolomej i Franciska March za kćeri rođene 1795. i 1796. godine, Cirijak i Margareta Hoschmann (odnosno Hosehmann) za sina rođenoga 1795. i kćer rođenu 1799. godine, Franjo i Franciska Hieglsperger (odnosno Igelsperger) za sinove rođene 1793. i 1795. godine, Gal i Magdalena Walter (odnosno Valter) za sinove rođene 1794. i 1797. godine, Juraj i Legarda Schlitter za kćeri rođene 1792. i 1797. godine, Henrik i Margareta Morgenthal za sinove rođene 1790. i 1793. te za kćer rođenu 1797. godine, zatim Ivan i Barbara Meychel (odnosno Meichel) za sinove rođene 1795. i 1798. godine, Josip i Margareta Conrad za sinove rođene 1794. i 1798. godine, Mihovil i Dorotea Rill za kćeri rođene 1795. i 1799. godine, Nikola i Barbara Getz (odnosno Götz) za sinove rođene 1791., 1794. i 1799. godine te Nikola i Margereta Meyer (odnosno Mayer) za sinove rođene 1791. i 1796. godine. Pojedina su prezimena zapisivana različitim inačicama te je ovdje u zagradama navedena kronološki mlađa, a izvan zagrada starija inačica.

Ženska osobna imena - Popovac

U promatranome razdoblju u Matičnoj knjizi krštenih župe Popovac za istoimeno naselje 301 zapis odnosi se na žensku djecu, što je oko 48 posto svih zapisa. Budući da su matične knjige morale biti vođene na latinskome jeziku, njime su zapisana i ženska osobna imena koja su zastupljena na sljedeći način: Elisabetha se pojavljuje trideset i devet puta (12,96 %), Catharina trideset i šest puta (11,96 %), Margaretha trideset puta (9,97 %), u osamnaest slučajeva pojavljuje se Barbara (5,98 %), u četrnaest Juliana (4,65 %), Apollonia, Dorothea, Eva i Gertrudis svaka je zastupljena po jedanaest puta (što je za svako ime zastupljenost od 3,65 %), po deset puta javljaju se Francisca i Magdalena (zastupljenost od po 3,32 %), Anna i Christina se javljaju osam puta (zastupljenost od 2,66 %), pet puta zabilježena su imena Clara, Ottilia i Theresia (zastupljenost od po 1,66 %), Cunegunda, Marianna, Rosalia i Suzanna pojavljuju se po četiri puta (svako ime po 1,33 %), Martha, Ursula i Valdburga po dva puta (zastupljenost od po 0,66 %), a u jednome slučaju pojavljuju se Agnes, Hellena, Josepha i Solomea. (Svako je ime zastupljeno s po 0,33 %.) Davanje dva imena zabilježeno je u ukupno četrdeset i jednome slučaju, a u pitanju je osam imenskih kombinacija. Ovdje valja napomenuti da se dvojno ime Anna Maria javlja u čak trideset i dva slučaja (10,63 %) te po učestalosti svih imena zauzima treće mjesto, Eva Catharina i Eva Elisabetha zabilježene su po dva puta (svako ime po 0,66 %), a Anna Barbara, Anna Elisabetha, Maria Barbara, Maria Elisabetha i Maria Theresia po jedanput (svako po 0,33 %). Zapravo, uočljivo je da se u ovim slučajevima pretežno radi o kombinaciji nekoliko istih imena, a zanimljivo je da se - inače vrlo često ime - Marija (npr. u Dražu drugo po učestalosti) pojavljuje samo u kombinacijama s drugim imenima. Također se može primijetiti da je u Popovcu bilo uobičajenije dva imena dati kćerima nego sinovima. Neka od imena u zapisima se pojavljuju u različitim inačicama: Ottilia/Otilia, Rosalia/Rozina, Valdburga/Volpurga.

Kao i muška tako su i ženska imena koja su stanovnici Popovca davali svojim kćerima kršćanske provenijencije te se uglavnom radi o manje ili više uobičajenim odnosno raširenim novozavjetnim ili starozavjetnim imenima koja imaju latinsko, grčko ili hebrejsko podrijetlo. Međutim, kao i u slučaju muških imena, u ovome se njemačkom naselju može uočiti relativno velik udio imena germanskoga podrijetla (Kunegunda, Gertruda, Otilija i Valburga).³³ Spomenuta imena pojavljuju se ukupno dvadeset i dva puta (7,31 %) te je uočljivo da je udio imena germanskoga podrijetla među ženskim osobnim imenima bio nešto manji nego među muškim. Budući da su sva imena u matičnoj knjizi zapisana u latinskome obliku, za njih vrijede ranije navedene primjedbe vezane uz utvrđivanje njihove uporabne inačice.

³³ Šimundić, *Rječnik*, 186, 124, 264, 350; Jarm, *Imena i imendan*, 46, 109.

U promatranome je razdoblju ukupno zabilježeno dvadeset i osam različitih ženskih imena. Elizabeta je najučestalije žensko ime te zajedno s tri preostala najpopularnija imena (Katarina, Ana Marija i Margareta) čini 45,51 posto svih zapisa ženskih imena. Ako se tome pribroje slučajevi u kojima se navedena imena pojavljuju kao jedno od dva imena koja su dodijeljena djevojčicama, dolazimo do udjela od 49,17 posto, što znači da je gotovo polovica djevojčica dobila jedno od samo četiri najpopularnija imena, što je tek neznatno manji udio nego u slučaju imena dodjeljivanih dječacima. Također je zanimljivo da između ova četiri najčešća imena i onoga sljedećega po zastupljenosti postoji znatna razlika. (Ime Margereta, koje je četvrto po zastupljenosti, zabilježeno je trideset puta, a Barbara kao peto ime po zastupljenosti zabilježeno je svega osamnaest puta.) Četiri imena i pet kombinacija od dva imena pojavljuju se samo jedanput pa je tako gotovo trećina svih pojedinih imena bila dodijeljena samo jedanput. Sve to, kao i u slučaju muških osobnih imena, svjedoči o izraženoj imenskoj entropiji. Četiri najzastupljenija ženska imena svoju su popularnost uglavnom ravnomojerno zadržala tijekom cijeloga promatranog razdoblja osim što 1794. godine nijedna djevojčica nije ponijela ime Margareta.

S obzirom da je mjesna župna crkva bila posvećena Sv. Josipu, a da je među djevojčicama samo jedna dobila ime Josipa, uočljivo je da mještani Popovca nisu pribjegavali davanju ženske inačice imena kako bi odali poštovanje svom lokalnom svecu. Ako se razmatraju običaji davanja imena djevojčicama prema majkama ili prema sveticama i mučenicama spomendan kojih se točno ili otprilike podudara s danom krštenja, mogu se iznijeti slične tvrdnje kao i za muška imena, odnosno, oba su ova običaja bila slabo raširena među popovačkim stanovništvom, ali je, kao i u slučaju dječaka, bilo uobičajeno da se djevojčicama dodijeli ime prema krsnoj kumi. Od toga se odstupilo svega trideset i devet puta, što znači da je 87,04 posto djevojčica dobilo ime po krsnoj kumi, što je nešto više nego u slučaju dječaka.

Zaključak

Analiza zapisa matičnih knjiga krštenih župa Draž i Popovac za istoimena naselja u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine dovela je do utvrđivanja fonda osobnih imena koja su potkraj 18. stoljeća bila dodjeljivana novorođenoj djeci prilikom krštenja kao i nekih načina na koje su imena bila odabirana. Zasebno su analizirana imena u Dražu i Popovcu te muška i ženska osobna imena.

Imena su u matičnim knjigama krštenih zapisana tada službenim latinskim jezikom odnosno u svojim latinskim inačicama. Također su kršćanske provenijencije, a većinom se radi o manje ili više uobičajenim odnosno raširenim novozavjetnim ili starozavjetnim imenima koja imaju latinsko, grčko ili hebrejsko podrijetlo. Međutim, između imena dodjeljivanih u Dražu i u Popovcu postoji razlika koja

se odnosi i na ženska i na muška imena, a sadržana je u udjelu imena germanskoga podrijetla. Dok se u Dražu u svega pet slučajeva pojavljuje jedno muško ime germanskoga podrijetla, u Popovcu je udio takvih imena 9,32 posto. Pritom su ova imena nešto češće dodjeljivana dječacima (11,14 %) nego djevojčicama (7,31 %). Ovi podaci jasno ukazuju na razliku koja je uvjetovana narodnosnom pripadnošću stanovnika obaju naselja.

U oba naselja uočena je pojava imenske entropije koja je, također u oba naselja, nešto izraženija kod ženskih imena odnosno postoji nešto bogatiji fond različitih muških imena. Kada se usporede dva promatrana naselja, može se zaključiti da je entropija i za ženska i za muška imena bila nešto izraženija u Popovcu gdje se veći broj roditelja odlučivao svojoj djeci dati jedno od nekoliko najpopularnijih imena. Među deset najpopularnijih muških imena u oba naselja nalaze se Ivan, Josip, Nikola i Jakov. S druge strane, imena koja u Dražu ulaze u skupinu deset najpopularnijih (Pavao, Matija Filip i Stjepan) u Popovcu se pojavljuju vrlo rijetko, a Stjepan uopće nije zabilježen. Slično je i s popovačkim imenima Juraj, Mihovil i Fridrik, koja se ondje nalaze među deset najzastupljenijih, a koja su dječacima u Dražu bila dodjeljivana rijetko, odnosno ime Fridrik uopće nije zabilježeno. Među deset najpopularnijih ženskih imena u oba se naselja nalazi samo jedno ime - Katarina. Zanimljivo je da se ime Marija, koje je u Dražu drugo po učestalosti, u Popovcu pojavljuje samo u kombinacijama s drugim imenima od kojih je jedno (Ana Marija) treće po zastupljenosti. Također, ime Ana, koje je u Dražu jedno od najzastupljenijih, u Popovcu nije bilo osobito često dodjeljivano kćeri kao samostalno ime, ali je ondje bilo prilično često u kombinacijama s drugim imenima. Preostala ženska imena, koja u svakome od analiziranih naselja ulaze u skupinu deset najpopularnijih, u drugome se naselju javljaju vrlo rijetko ili se uopće ne javljaju. Tako u Popovcu nijedna djevojčica nije dobila ime Anastazija, a u Dražu nije zabilježena nijedna Elizabeta, Margareta ni Dorotea. Razlika između Draža i Popovca uočljiva je u običaju davanja dva imena, koji je vrlo rijedak u Dražu (samo jedan slučaj među dječacima i tri slučaja iste imenske kombinacije među djevojčicama), dok je u Popovcu bio rašireniji uz napomenu da su ondje dva imena češće bila davana djevojčicama nego dječacima. Popularnost najzastupljenijih muških i ženskih imena u oba je naselja bila pretežno ravnomjerna tijekom cijeloga promatranog razdoblja.

Običaj davanja imena djetetu po titularnome svecu mjesne odnosno župne crkve bio je raširen samo kada su u pitanju dječaci rođeni u Popovcu. Naime, ondje je župna crkva bila posvećena Sv. Josipu, a Josip je ondje po učestalosti bilo drugo muško ime. Kada se radi o davanju imena po imenu sveca/svetice spomendan kojih se točno ili otprilike podudara s danom krštenja, između ženskih i muških imena, kao i između oba promatrana naselja, nije uočena znatnija razlika, odnosno, analiza je pokazala da općenito nema statistički važnije podudarnosti te se ovaj običaj ne može smatrati osobito raširenim, a slične se tvrdnje za oba naselja

mogu iznijeti i po pitanju davanja imena dječacima i djevojčicama po očevima odnosno majkama uz napomenu da je ovakav način odabira imena u oba naselja bio nešto češći kod muške nego kod ženske djece. Između Draža i Popovca postoji znatna razlika po pitanju običaja dodjeljivanja imena prema imenu krsnoga kuma/kume. Iako su takvi slučajevi u Dražu bili nešto češći od ranije spomenutih, ovaj običaj ipak nije bio osobito raširen. Suprotno tome, u Popovcu je najveći dio dječaka i djevojčica ime dobio upravo na taj način uz napomenu da je ova pojava bila nešto raširenija među djevojčicama nego među dječacima.

Provedena analiza nije utvrdila veću razliku između muških i ženskih imena ni u jednome vidu osim što je (općenito prisutna) imenska entropija nešto izraženija kada su u pitanju ženska imena. Također, između Draža i Popovca - kao naselja s različitim narodnosnim sastavom svojega stanovništva - utvrđene su veće razlike samo po pitanju zastupljenosti imena germanskoga podrijetla, koja su očekivano češća u Popovcu katoličko stanovništvo kojega je bilo njemačkoga podrijetla kao i običaj davanja imena dječacima i djevojčicama prema imenu krsnoga kuma/kume.

Tabela 1. Popis te broj muških i ženskih imena iz Matične knjige krštenih za naselje Draž u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine

Muška osobna imena	Broj
Paulus	32
Joannes	30
Mathias	29
Josephus	29
Nicolaus	29
Philippus	27
Jacobus	23
Stephanus	23
Marjanus	22
Thadaeus	15
Simon	13
Antonius	12
Martinus	12
Marcus	10
Adamus	9

Ženska osobna imena	Broj
Catharina	49
Maria	46
Eva	41
Magdalena	37
Martha	37
Anna	35
Anastasia	23
Helena	20
Clara	19
Juliana	12
Agatha	11
Francisca	10
Agnes	9
Christina	7
Caecilia	6

Tabela 1. Popis te broj muških i ženskih imena iz Matične knjige krštenih župne za naselje Popovac u razdoblju od početka 1790. do kraja 1799. godine

Muška osobna imena	Broj	Ženska osobna imena	Broj
Joannes	57	Elisabetha	39
Josephus	47	Catharina	36
Georgius	26	Anna Maria	32
Nicolaus	20	Margaretha	30
Fridericus	19	Barbara	18
Michael	19	Juliana	14
Jacobus	18	Apollonia	11
Joannes Georgius	16	Dorothea	11
Henricus	11	Eva	11
Antonius	10	Gertrudis	11
Andreas	9	Francisca	10
Adamus	8	Magdalena	10
Martinus	8	Anna	8
Petrus	8	Christina	8
Franciscus	7	Clara	5
Valentinus	6	Ottilia	5
Casparus	5	Theresia	5
Conradus	5	Cunegunda	4
Gregorius	5	Marianna	4
Bartholomeus	4	Rosalia	4
Mathias	3	Susanna	4
Melchior	3	Martha	2
Paulus	3	Ursula	2
Philippus	3	Valdburga	2
Benedictus	2	Eva Catharina	2
Balthazar	1	Eva Elisabetha	2
Ciriacus	1	Maria Eva	2
Gallus	1	Agnes	1
Leopoldus	1	Hellena	1
Marcus	1	Josepha	1
Norbertus	1	Solomea	1
Sebastianus	1	Anna Barbara	1
Simon	1	Anna Elisabetha	1
Franciscus Seraphinus	1	Maria Barbara	1
Petrus Josephus	1	Maria Elisabetha	1
		Maria Theresia	1

Personal names in parish baptismal registers of the towns of Draž and Popovac in late eighteenth century

Dubravka Božić Bogović
Department of History
Faculty of Arts and Humanities in Osijek
L. Jägera 9,
31000 Osijek
Croatia
e-mail: dubravka.bozic.bogovic@gmail.com

Summary

Draž and Popovac, settlements in the northern part of southern Baranja, belonged to the manor of Belje. In 1789, both of these settlements were elevated to the status of parish centres. While the number of residents in each of these towns was similar, their ethnic composition differed. Namely, in both towns Catholic communities were ethnically homogenous, but in Draž in this period the Catholic population was exclusively Croatian, and in Popovac German.

An analysis of records in parish baptismal registers of the parishes of Draž and Popovac for the period from the beginning of 1790 until the end of 1799 has shown that there were no significant differences among male and female names, except for somewhat stronger nominal entropy among female names, slightly more pronounced in Popovac. In this period, the parish baptismal register of the town of Draž recorded 39 different male and 27 different female names, while in Popovac there were 33 different male and 28 different female names. Ten most popular personal names in both towns included Ivan, Josip, Jakov and Nikola, while the only female name that appeared in both of the 'top-ten' lists was Katarina. All the names in parish baptismal registers were recorded in the contemporary official language, Latin; all of them were Christian names; and for the most part they were more or less common, widely used names from the New or Old Testament, of Latin, Greek or Hebrew origin. More importantly, in Popovac names of German origin prevailed, while German names are almost completely absent in Draž. In Popovac the second most popular male name was Josip, as a sign of respect for the saint to whom the local parish church was dedicated. In both Draž and Popovac in this period boys and girls were rarely named after saints who were celebrated on or near the day of their birth. Furthermore, few children in either of the villages were named after their parents. There was significant difference in traditions regarding naming children after their godparents. Namely, this tradition was not widespread in Draž, but in Popovac most children were named after their godparents.

Keywords: personal names, parish baptismal register, Draž, Popovac, Southern Baranja, eighteenth century